

що передбачає вміння ефективно планувати власну діяльність, дотримуватися режиму дня, виявляти самодисципліну, відповідальність і раціонально використовувати робочий час.

Отже, реформування системи вищої освіти України, посилення уваги до забезпечення якості освітніх послуг, дотримання принципів академічної доброчесності та інтеграція до Європейського простору вищої освіти актуалізували дискусію щодо трансформації ролей і функцій викладача. У сучасних умовах передача готового знання перестає бути основною метою викладання. Натомість студент дедалі більше розглядається як активний суб'єкт навчального процесу, співучасник його вдосконалення та осмислення. Інтеграція до європейського освітнього простору вимагає підвищення якості освітніх програм, формування у студентів ключових компетентностей, мотивації до безперервного навчання, самоосвіти та саморозвитку. Водночас зростає потреба у впровадженні інноваційних підходів до навчання, забезпеченні академічної мобільності та розвитку освітнього середовища, орієнтованого на партнерську взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу. У таких умовах змінюються й функції викладача: від традиційного транслятора знань — до фасилітатора, наставника, модератора навчальної діяльності студентів. Це передбачає готовність до змін, високий рівень професійно-педагогічної культури, володіння іноземними мовами, навичками роботи з інформаційними ресурсами, критичним мисленням, гнучкістю, мобільністю та креативністю. Ефективність освітньої, наукової, методичної та виховної діяльності безпосередньо залежить від здатності викладача адаптуватися до нових умов і активно долучатися до процесів трансформації вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Іванова Н.В. Впровадження інноваційних технологій у вищій школі. *Педагогічна думка*. 2021. № 3. С. 15–23.
2. Сухомлинський В.А. *Педагогічна спадщина і сучасність*. Київ: Видавництво «Шкільний світ», 2007. 280 с.
3. Харчук О.М. Розвиток професійної компетентності викладача у сучасних умовах. *Освітній простір*. 2022. № 1. С. 102–110.

Стамат Вікторія Михайлівна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Соціально-економічні перетворення у глобальному середовищі, євроінтеграційні процеси у середині країни, сприяють пошуку шляхів поглиблення знань у професійній діяльності, розвитку навичок hard-skills з одночасним опануванням соціальних навичок, створюючи комплексне, системне поєднання компетенцій при підготовці здобувачів вищої освіти у напрямі їх професійної орієнтованості, розробки важелів впливу на їх особисте

самовизначення у професійному житті та підвищення якості надбання професійних навичок. Підготовка менеджерів для аграрної галузі економіки України є важливим пріоритетом подальшого її розвитку. При підготовці високоякісних фахівців у вищій школі важливого значення набуває формування та розвиток педагогічної майстерності викладачів закладів вищої освіти, здатних оперативно реагувати на виклики змін зовнішнього середовища, використовуючи сучасні, інноваційні підходи до викладання дисциплін і здійснення освітньої діяльності.

Агропромисловий комплекс України є одним із ключових секторів економіки держави, який являв собою важливе джерело доходів країни у довоєнний період. Наразі він потребує підтримки та відновлення, оскільки зазнав серйозних руйнувань від повномасштабного вторгнення РФ на територію України: окуповані території, заміновані поля, зниження чисельності трудових ресурсів у сільській місцевості через мобілізацію, майже знищена матеріально-технічна база аграрних підприємств у прифронтових територіях, руйнування транспортної, логістичної інфраструктури країни. Аграрна галузь країни опинилась у кризі (Шкатов, 2024).

Тому актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю застосування сучасних підходів, методик, методологій формування та розвитку педагогічної майстерності викладачів при підготовці менеджерів аграрної галузі – з одного боку, а з іншого – вироблення та впровадження адекватних сучасним умовам підходів до навчання у закладах вищої освіти, які дозволяють здобувачам-менеджерам реалізувати свій особистісний потенціал з метою набуття професійних навичок відповідно до соціально-економічних умов середовища країни.

Менеджер – це людина, яка є керівником організації, підприємства, компанії, або їх структурного підрозділу, наділена певними повноваженнями для прийняття управлінських рішень. Для здійснення ефективного управління суб'єктами господарювання агропромислового комплексу, прийняття ефективних управлінських рішень, розвиток лідерських та комунікаційних навичок потрібні компетенції та знання у даній галузі (Стамат, 2022). Вони формуються завдяки педагогічній майстерності викладачів, які у своїй діяльності можуть застосовувати ресурсно-орієнтований, саморегуляційний та компетентісний підходи. Особливо цінним є перший підхід, оскільки він передбачає використання різноманітних ресурсів викладача, з-поміж яких можна виділити навчальні, інформаційні, людські ресурси, цифрові технології (Кононець, Іщенко, Большая, 2025). Важливим у формуванні педагогічної майстерності викладачів, особливо при підготовці менеджерів у закладах вищої освіти, є застосування сучасних, інноваційних педагогічних методик, які сприяють розвитку *hards skills* та *sof skills*, спрямованих на прийняття управлінських рішень, демонструвати навички *leadership* та командної роботи, організовувати ефективні комунікації тощо (Іщенко, Кононець, Жданова-Неділько, Большая 2024). До таких можемо віднести: дискусійні методи у

навчанні (діалог, мозковий штурм, круглий стіл, дебати тощо); командний квест для вирішення інтелектуальних, творчих, пошукових проблем; проектні технології навчання; фасилітація як колективне розв'язання проблем у команді; тренінги.

У Миколаївському національному аграрному університеті декілька років поспіль на факультеті менеджменту реалізується освітня програма «Аграрний менеджмент» спільно з Університетом прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф, Німеччина за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Вона передбачає навчання здобувачів вищої освіти у німецькому університеті за умови володіння ними німецької мови. З боку Миколаївського національного аграрного університету, освітньо-професійна програма «Менеджмент» за спеціальністю 073 Менеджмент другого (магістерського) рівня вищої освіти інтегрована з німецької програмою, оскільки передбачає опанування спільних обов'язкових та вибіркового компонент. З-поміж них можемо зазначити такі: аграрна політика, стратегії міжнародного аграрного маркетингу, менеджмент організацій (аграрних підприємств), бізнес-менеджмент, економіка виробництва, побудова європейської моделі сільськогосподарського землекористування в інтересах сталого розвитку. Невід'ємною складовою є практична підготовка здобувачів вищої освіти на базі підприємств аграрної сфери економіки та наукова складова.

Кожна компонента дає можливість отримати знання з економічних процесів в аграрному секторі економіки не лише України, але й закордонних країн, через відповідну побудову змісту дисциплін, розробку робочих програм, силабусів, використання сучасних методів навчання, зокрема інтерактивних методів, тренінгів, ділових ігор, дослідницьких проєктів тощо.

Можемо навести приклад формування знань та умінь, набуття загальних та фахових компетентностей для здобувачів вищої освіти по освітній компоненті «Стратегії міжнародного аграрного маркетингу». Метою дисципліни є формування у майбутніх фахівців теоретичних і практичних знань у сфері ведення міжнародної аграрної маркетингової діяльності, необхідних для досягнення комерційних цілей у міжнародному аграрному бізнесі (Стамат, 2025). Для досягнення даної мети дисципліна передбачає вивчення міжнародного бізнес-середовища (економічних, політико-правових, соціально-культурних чинників з підготовкою звіту та захистом презентацій за темою дослідження), оскільки вони є складовою формування стратегій на міжнародних аграрних ринках; здійснення міжнародних маркетингових досліджень на закордонних аграрних ринках; вибір привабливих закордонних ринків для експорту вітчизняної аграрної продукції (дослідницький проєкт за методикою Джоан Валвурд, що передбачає командну роботу (по підгрупах) та захист проєкту); вивчення національних стилів ведення ділових переговорів (ділова гра для розвитку комунікаційних навичок у встановленні партнерських стосунків між компаніями різних культур); розробка комплексу міжнародного маркетингу для аграрних компаній, що працюють на закордонних ринках.

Отже, на теперішній час формування педагогічної майстерності при підготовці фахівців-менеджерів аграрного спрямування повинна здійснюватись у комплексному поєднанні сучасних, інноваційних методів та технологій навчання, ефективних освітньо-професійних програм, які дають можливість здобувачу опанувати знання, сформувати систему компетентностей та досягти програмних результатів навчання, використовуючи інтеграцію з освітнім європейським простором та аграрної науки.

Список використаних джерел:

1. Шкатов Олекса Економіст Олексій Куш: «Три кити, на яких трималася наша модель економіки, виявилися паперовими і згоріли у полум'ї війни». URL : <https://trueua.info/news/kutsh-tri-kiti-na-yakih-trimalasya-model-ekonomiki-viyavilisya-paperoivimi-i-zgorili-u-polumi-vijni>
2. Стамат В.М., Беляєва Х.С. Лідерство та керівництво як вимоги до сучасної моделі менеджера. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики*. Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених, 10 листопада 2022 р., м. Полтава. Полтава : Полтавський державний аграрний університет, 2022. С. 110-112.
3. Стратегії міжнародного аграрного маркетингу : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Менеджмент» спец. ДЗ Менеджмент денної та заочної форм здобуття вищої освіти / уклад. В. М. Стамат. Миколаїв : МНАУ, 2025. 124 с.
4. Іщенко І., Кононець Н., Жданова-Неділько О., Большая О. Теоретико-методологічні засади майстерності прийняття управлінських рішень. *Витоки педагогічної майстерності*. 2024. Вип.34. С.100-105.
5. Кононець Н., Іщенко І., Большая О. Дидактично-ресурсна модель розвитку педагогічної майстерності викладача у контексті адаптації до змін. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. Серія «Педагогіка». 2025. Випуск 20(39). DOI: [https://doi.org/10/33296/2707-0255-20\(39\)-09](https://doi.org/10/33296/2707-0255-20(39)-09)

Сусуму Нонака (Susumu Nonaka)

**ЯК ЛІТЕРАТУРА ПІДТРИМУЄ МОЛОДЬ У СКРУТНІ ЧАСИ:
КОНЦЕПЦІЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЄКТІВ SOIL З ВИВЧЕННЯ
ЛІТЕРАТУРИ ТА КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА
ЯПОНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ**

Українсько-японські проєкти SOIL з літератури та культури за участі студентів і викладачів Сайтама Університету і Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка ми розпочали у 2020 році, коли весь світ був збентежений поширенням COVID-19. Цей період був важким, але водночас він став незамінною нагодою для великого розвитку освіти в галузі ІКТ. Професор Ольга Ніколенко і я домовилися провести курс SOIL з порівняльного вивчення літератури і культури різних країн. В результаті цього експериментального курсу ми визнали, що освіта за методом SOIL є складною для студентів університетів, але має високий освітній ефект. Окрім того, ми підписали угоду між Полтавським національним педагогічним університетом